

EDINOST

Uredništvo in upravnštvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopolni naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasni, reklamacijski in denar po upravnštvo. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirani pisma se ne sprejemajo. — Lasti, založba in tisk Tiskarne "Edinost". Poduredništvo v Gorici: ulica Glosuè Carducci št. 7, I. nadst. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Konec Pisentijeve slave

O klavrnem koncu Pisentijeve slave smo poročali že pred dvema tednoma. V furlanskem fašizmu pa se vrši dalje temeljito čiščenje. To vprašanje je sicer čisto notranja stvar fašistovske stranke in ni bi mogli molče preko nje na dnevni red. Toda usoda, ki je zadelala pri tem čiščenju nekdanjega vse-mogočnega predstavnika furlanskega fašizma posl. Pisentija, je vzbudila tudi med našim ljudstvom, posebno pa na Goriškem največjo pozornost. Saj je z imenom tega gospoda spojena skoraj vsa zgodovina delovanja furlanskega fašizma na Goriškem, delovanja, ki ga je moralo naše ljudstvo krvavo občutiti ne samo na svojem imetju, temveč tudi na svoji lastni koži.

Sedaj je ta mož političen mrtvec. Njemu so sledili še razni drugi mogotci. Mnogi izmed njih so bili izključeni iz fašistovske stranke. Izvršile so se tudi razne spremembe v upravi furlanske pokrajine. To so znamenja, ki brez dvoma kažejo, da so bile razmere v furlanskem fašizmu nevarno nezdrave, tako da se je moralo vodstvo fašistovske stranke odločiti za energično operacijo, ako je hotelo rešiti še zdravil del tega, ude svojega telesa.

Kakor omenjeno, je zadel operacijski nož mnoge nekdanje odlične člane Pisentijeve družbe, toda ta mož je osrednji predstavnik vsega onega, kar je zadelo neizprosno rezalo. Posebno pa za nas Jugoslovane na tem ozemlju je bil skoraj vso povojno dobo posebej v p. Pisentiju ves furlanski fašizem. In Pisentij je bil tudi v resnici absolutni gospodar v njem. On je bil njegova duša, na njegovo komando je padala po našem ljudstvu na Goriškem ona znana in proslula "obmejna politika".

Prvič se je predstavil Pisentij našemu ljudstvu na Goriškem že z znanimi krizskimi dogodki žalostnega spomina. Že iz onih časov je znano tudi Pisentijevo časopisno delovanje, naperjeno proti našemu ljudstvu na Goriškem. To boro-bilo je prenesel potem v Gorico, kjer je ustanovil "slovenski" fašistovski list pod imenom "Nova doba", ki sta jo urejevala znana njegova podrepanika viteza Bandelli in Peternel. Z njuno pomočjo in s sodelovanjem še nekaterih drugih podobnih kreator je postal Pisentij tudi ustanovitelj takoiomenovanega "slovenskega" fašizma na Goriškem.

Pisentijeva slava je bila na vrhuincu l. 1923, ko je izpolnil svojo že tedaj absolutno moč še s tem, da je postal videmski prefekt. Tedaj je začel misliti na to, da bi diktilar svojo "obmejno politiko" tudi ostalim prefektom dežele. Njegov vpliv je bil takrat brez mej in zato je imel nekoliko časa popolu uspeh. Znana naredba o dvojezičnosti slovenskih listov iz l. 1923, je bila njegovo delo in pod njegovim pritiskom sta jo posnemala tudi tržaški in pulski prefekt. Žalostna usoda te naredbe je znana.

Najbolj pa se je bil g. Pisentij zagrizel v svojo obmejno politiko povodom državnih volitev l. 1924. Kakor drugod, tako je tudi na Goriškem fašistovska stranka organizirala ne samo svojo propagando, temveč tudi agitacijo, ki naj bi preprečila uspešnost naših volilnih zborovanj in priprav. Dasi je bil g. Mussolini zagotovil Slovanom popolno agitacijsko svobodo, so Pisentijevi ljudje vendar dejanski ovirali dr. Wilfana povodom naših volilnih shodov na Tolminkem. Isti Pisentijevi so prirejali dr. Wilfanu, ker so v začetku mislili, da ni izvoljen, sramotilne pogrebne svečanosti, pošiljali našim pristaešom osmrtnice in zagrašali razne druge nesposodobnosti.

Taka je po priliki slika g. Pisentija in njegovega delovanja v naših krajih. Sedaj je ta mož na tleh. Z višine nekdanjega vse-mogočnega diktatorja, kateremu je bil slepo pokoren ne samo furlanski fašizem, temveč tudi ves uradni aparat cele furlanske pokrajine, se je pogreznil v politični grob, iz katerega mu menda ne bo več vstajenja.

Spričo te žalostne usode g. Pisentija je le naravno, da se vsakomur vsiljuje vprašanje, kaj se je pravzaprav valjalo za kulisami njegove "obmejne politike", da mu je prinesla popolno politično smrt. Toda to je — kakor smo rekli — bolj notranja stvar fašistovske stranke, v katero se nečemo mešati. Nas julijske Slované zanima žalostna usoda g. Pisentija v prvi vrsti zato, ker je tudi za nas v vsakem oziru zelo poučna. Pisentij je še mlad gospod. Še pred nekoliko leti ga sploh nihče ni poznal. Njegov nastop datira iz povojne dobe, in vsa njegova politična sreča je bila delo par let — sicer odločnega, toda pri tem brezobzirnega in napram našim narodnim organizacijam krutega in krivičnega uveljavljanja. Na politični pozornosti se je pojavil, kakor so se pojavili na gospodarski takoiomenovani vojni bogataši. Dobičkonosni

vojni valovi so spravili na površje razne novopečene milijonarje. Istotako je povojno politično valovanje povzdignilo ljudi, ki bi v normalnih razmerah ostali gotovo povsem nepoznane veličine.

Kadar pa bogastvo in politična slava hitro prideta, tedaj navadno tudi hitro gresta, kar nam neizpodbitno dokazuje toliko žalostna usoda ogromne večine vojnih dobičkarjev, kolikor tudi raznih političnih novodošlecev in novopečencev. Čez noč se zruši cela stavba v kup žalostnih razvalin.

To nam dokazuje sedaj tudi Pisentijev slučaj. Sijaj njegove slave in moči je bil zasleplil marsikaterega omahljivca v slovenskem taboru, da je postal pokorna křetura njegove poliprej nego njihov oče. Dokazale so s tem, da je bil "slovenski fašizem" mrtvo-rojeno dete. Pouk Pisentijevega slučaja pa je tudi sicer za nas v vsakem oziru zelo pomemben, ker nam kaže, da sploh ne smemo zaupati nobenemu političnemu novopečencu, naj se pojavi kjerkoli — tudi v naših vrtah. Tudi pri nas so bila uprizorjena po vojni politična gibanja, katera so se predstavljala našemu ljudstvu s podobnimi sredstvi bombastičnih demagoških fraz in slepljenja s pomočjo sijajnih raznih enačel. Tudi v tem slučaju se je dal en del naše javnosti zaslepit po varljivem sijaju in je odšel v — novopečeno in novodošlo strankarstvo.

Žalostna usoda videmskega Pisentija vsebuje tudi v tem pogledu najresnejši opomin, ki ne sme mimo našega ljudstva, ne da bi črpalo iz njega primernega pouka za sedanjost in bodočnost.

Delovni program vlade

Ukrepi za pospeševanje žitne produkcije — Zakon za uvedbo poteštatorv stopi v veljavo začetkom julija?

RIM, 17. Ministrski predsednik Mussolini se bo vrnil iz Milana najbrž že tekoma jutrišnjega dne, tako da se bo moglo vršiti v petek redno tedensko zborovanje načelnikov fašistovske stranke, milice in fašistovske sindikalne organizacije.

V prvem tednu meseca marca se bo sestel ministrski svet ter bo razpravljaj glede ukrepov za pospeševanje žitne produkcije. Od 25. do 27. marca pa bo zboroval stalni žitni odbor. To zborovanje bo velike važnosti, ker bo žitni odbor sestavljal gradivo za zakonodajne ukrepe, ki se bodo tikali žitne produkcije.

Ko se bo zaključilo zasedanje ministrskega sveta, bo prvi minister Mussolini odpotoval v Tripolis in Cirenajko, da se prepriča o gospodarskem napredku teh kolonij. Po povratku v Italijo se bo Mussolini dogovoril z on. Caserlanom glede otvoritve zbornice. Parlamentarni krogi menijo, da bo zbornica sklicana šele v drugi polovici aprila. Razpravljala bo o začasnem državnem proračunu.

V kratkem bodo sestavljeni in objavljeni pravilniki za tiskovni zakon in za zakon glede političnih izseljencev. Poslednji zakon bo stopil v veljavo v najkrajšem času, da se onemogoči italijanskim političnim izseljencem nadaljnje obrekovanje Italije v inozemstvu. Istočasno bo imenovana posebna komisija, ki bo nadzorovala delovanje italijanskih državljanzov v inozemstvu. Glasom vesti iz ministrskih krogov bo zakon o uvedbi poteštatorv stopil v veljavo šele prvega julija, to je z začetkom novega finančnega leta.

Član fašistovskega direktorija on. Ricci pride danes v Trst

RIM, 17. Generalni tajnik fašistovske stranke on. Farinacci je naročil poslancu on. Ricciju, da se poda v Trst v svrhu proučevanja položaja v tržaški fašistovski sekciji, ker bo v kratkem sklican fašistovski kongres tržaške pokrajine. Član fašistovskega direktorija on. Ricci bo odpotoval v Trst danes zvečer.

Farinacci obišče Benetke

RIM, 17. On. Farinacci bo prihodno nedeljo z ministrom Volpijem in Giurattijem obiskal Benetke.

Amundsen pride v Rim

Prilpave za polet na severni tečaj

RIM, 17. Znani severni raziskovalec Amundsen pride prihodnji teden v Rim, da si ogleda zrakoplov "N. 1", s katerim bo skušal poleteti na severni tečaj. Ker se vršijo na tem zrakoplovu nekatera popravila, bo zrakoplov odplul proti severnemu tečaju šele v drugi polovici marca.

Ekspedicije na severni tečaj z zrakoplovom "N. 1" se bodo udeležili Norvežan Amundsen, strastni športnik Amerikan Ellsworth, ki je daroval za nameravano ekspedicijo sto tisoč dolarjev, norveški kapetan Riser Larsen in poročnik Horgen, nadalje kapetan Gottvard, kapetan Wisting, švedski meteorolog dr. Malmgremm, ruski poročnik-radiotelegrafist Olonkin in en u-

rednik norveškega lista "Tinedy Tega". Poveljstvo zrakoplova bo poverjeno inž. Nobilitiju, ki je zamislil ustroj zrakoplova "N. 1". Poleg imenovanih se bo udeležilo poleta na sever šest Italijanov.

Jugoslov. narodna skupština

nadaljuje razpravo o proračunu

Govora dr. Trumbića in St. Radića
BEOGRAD, 17. (Izv.) Narodna skupština je danes nadaljevala proračunsko razpravo. Seja je bila otvorjena ob 9. uri in je trajala do 1. ure popoldne. Tekom razprave je prišlo do precej živahnih sporenj med radićevci na eni in hrvatskimi federalisti na drugi strani.

Kot prvi govornik je nastopil dr. Trumbić, ki se je v 2 uri trajajočem govoru zavzemal za federativno uredbo države, zagovarjal načrt za ustanovitve 5 oblasti in zahteval revizijo ustave v tem smislu. Dr. Trumbić je nato kritiziral še sporazum med RR in finančno politiko dr. Stojadinovića.

Povzel je nato besedo prosvetni minister St. Radić, ki je branil centralizem in ga primerjal loncu, v katerem se nekaj kuha in se bo tudi nekaj skuhalo. O Srbiji je rekel, da so junaki in da so s puško v roki ustvarili današnjo edinstveno državo; Hrvatci so pa mirni organizatorji. Tekom Radićevih izvajanj je prišlo do ostrih medklincev in ko je Radić končno še rekel, da je Trumbić kriv, če ni Jugoslavija dobila Reke, je v zbornici nastal velik trušč. Dr. Trumbić se je dvignil, hitel proti Radiću in zaklical: "To je laž! Vi ste lažnjivci!" Radi nemira je moral predsedujoči prekiniti sejo.

Po daljšem odmoru se je seja nadaljevala in je St. Radić zaključil svoj govor. Končal je z besedami: "Mi smo prišli kot ljudje k ljudem, kot bratje k bratom. Dali smo vse in odstranili vse one, ki so ovirali sporazum, in vse tisto, kar je oviralo sporazum."

Seja je bila nato zaključena. Jutri, kot običajno v četrkih, je dan interelacij; v petek pa bo spregovoril Sveztozar Pribević.

Objava sporazuma med RR je izzvala razne komentarje. Splošno se trdi, da je bil sporazum objavljen za to, da bi volilci mogli o njem izreči svojo besedo in da se v slučaju kršitve sporazuma vidi, na čigavi strani je krivda.

Seja radikalnega kluba

Od 5. do 8. ure zvečer se je vršila seja radikalnega kluba. Kot prvi je govoril Ljuba Jovanović, ki je zahteval pojasnila, ali je Pribević vedel za pogajanja med radikali in radićevci. Govorila sta nato še poslanca Gujić in Vukićević, ki sta razpravljala o sporazumu.

Spregovoril je nato ministrski predsednik Pašić, katerega izvajanja so vsi pričakovali z veliko nestrpnostjo. Branil je sporazum in v odgovor posl. Jovanoviću dejal, da je bil Pribević obveščen o pogajanjih. Glede prosvetnega ministra St. Radića je dejal, da je prišlo res do nesporazumljenj radi njegovih govorov, česar so pa v prvi vrsti kriva netočna novinarska poročila. Rekel je tudi, da je St. Radić podal v zbornici v tem oziru izjavo, ki je vsa nesporazumljenja odstranila. Pašić je nato še govoril o zgodovini radikalnega kluba in pozval poslance naj intenzivno sodelujejo z vlado. Njegov govor so vsi pozdravili z burnim odobravanjem. Seja je bila nato zaključena.

Črnogoreci proti Plamenicu

BEOGRAD, 17. (Izv.) Črnogorski poslanec Tomić je poslal Pašiću odprto pismo v katerem navaja velik odpor Črnogorcev proti reaktiviranju J. Plamenice. Tomić konstatira, da je sodišče v Cetinju ugotovilo, da je velik del terorja zakrivil Plamenic in je cetinjsko sodišče zahtevalo njega izročitev. Tomić apelira v svojem pismu na Pašića, naj se tej upravičeni zahtevi sodišča ne delajo zapreke.

Pogajanja v Washingtonu.

BEOGRAD, 17. (Izv.) Iz Washingtona poročajo, da sta fin. minister Stojadinović in Juric imela včeraj daljšo konferenco z Winstonom. Odgovor ameriške komisije na predloge jugoslovenske delegacije se pričakuje za prihodnji teden. "Beogradsko" sporoča danes vest iz Washingtona, da se 20. t. m. odpelje Stojadinović z vsemi člani delegacije v domovino, v Washingtonu pa ostane le Gorgje Juric, da v podrobnostih konča pogajanja in da parafira konvencije nad referendumom.

Incident s papeškim nuncijem poravnat.
BEOGRAD, 17. (Izv.) Zunanje ministrstvo sporoča, da je incident s papeškim nuncijem Pegreinetijem, radi govora St. Radića, poravnat. Trdi se, da je dr. Ninčić dal Pegreinetiju kabinetsko satisfakcijo.

Grčija plačala Bolgarski prvi obrok odškodnine radi zadnjega obmejnega incidenta

ATENE, 17. Zunanje ministrstvo je poslalo bolgarski vladi uradno obvestilo, da ji daje na razpolago 15 milijonov levov kot prvi obrok odškodnine radi obmejnega incidenta v Demirkavu.

Celotna odškodnina, ki jo mora grška vlada plačati Bolgarski, znaša 30 milijonov. Drugo polovico bo Grška plačala 1. marca.

Beneševe izjave

glede ponarejenih čehoslovaških novčanice

PRAGA, 17. Člani koalicijskega komiteja so predložili interpelacijo glede ogrskih ponarejevalcev. Interpelacija zahteva: 1) obnovitev sodnega postopanja radi ponarejevanja čehoslovaških novčanice, ki se je izvršilo pred nekaj leti na Ogrskem; 2) naj se potom Društva narodov določijo boljši ukrepi proti ponarejevanju denarja in 3) nove garancije za mir v centralni Evropi. Na garancije naj bi pristale vse prizadete države in tudi Madžarska.

Na to interpelacijo je odgovoril v državnem zboru zunanji minister dr. Beneš. Poudarjal je, da ima sedanja falsifikacijska afera političen značaj, ki je v zvezi s prejšnjim ponarejevanjem čehoslovaških novčanice. Čehoslovaška je storila vse potrebne korake, da bi se zločincem prišlo na sled. Prva preiskava je bila ukinjena radi pomanjkljivih dokazov. Na drugi korak, ki ga je čehoslovaška vlada storila l. 1922. in 1923. pa sploh ni dobila odgovora.

Afera francoskih frankov pa je stavila tudi zadevo ponarejevanja čehoslovaških novčanice v drugo luč. Prve dni januarja je čehoslovaška vlada zahtevala od madžarske vlade odgovor na svoji dve noti iz l. 1922. in 1923. Madžarska je odgovorila, da je bila preiskava ukinjena radi pomanjkanja dokazov. "Vsled novih dogodkov počakajmo sedaj, — je izjavil dr. Beneš — da uvede madžarska vlada preiskavo tudi glede ponarejanja našega denarja in da stori to, ne da bi jo mi k temu naganjali. Če se to ne bo zgodilo si pa pridržujemo pravico do nadaljnjih ukrepov."

Glede političnega značaja afe je Beneš pokazal, na kak način so hoteli šovinistični elementi rešiti monarhistično vprašanje; to v kolikor se tiče notranje politike. V kolikor pa zadeva zunanjo politiko, je ta afera izraz sovrzane orientacije, ki ne priznava sedanjega položaja v osrednji Evropi. Ponarejene novčanice so imele služiti za propagando proti sosednim državam in tudi raznim namenom notranje politike ter vplivati tako na mednarodni položaj in rešiti vprašanje monarhije kljub obveznostim, ki jih je Madžarska prevzela.

Minister Beneš je tako-le zaključil: Ali imamo interes na tem, da sta madžarski narod, ki te stvari ni zakrivil, in mednarodno javno mnenje informirana o resničnem bistvu te afe. Mi vodimo napram Madžarski politiko miru in smo vsak čas pripravljeni skleniti z njo srednjeevropski garancijski pakt pod pokroviteljstvom Društva narodov. Nimamo nobenega namena, da bi to afero izkoriščali in se nočemo v njo vmešavati. Zahtevamo samo, da se zadeva nepristransko in pred javnostjo razjasni in da se krivci kaznujejo.

Drummond v Berlinu

BERLIN, 17. Drummond, glavni tajnik Društva narodov je včeraj obiskal nemškega zunanjega ministra Stresemanna. V palači zunanjega ministrstva se je pozneje vršila pojedina, katere se je udeležil tudi državni kancelar. Tako se je Drummond oficijelno seznanil z načelnikom nemške vlade. Razgovarjala sta se o mestu glavnega podtajnika v Zenevi.

V tukajšnjih krogih poudarjajo, da je glavni tajnik Društva narodov zastopnik Velike Britanije in da so druge države, ki imajo svoj stalni sedež v Svetu Društva narodov, zastopane v glavnem podtajništvu.

Da dobi tudi Nemčija, ki bo sedaj vstopila v Društvo narodov, svojega stalnega zastopnika, ji bodo baje odkazali mesto v glavnem podtajništvu v Zenevi.

Poleg tega je pa prosto tudi eno glavnih mest v oddelku za informacije in bi ga Nemčija hotela zasedati. Nezasedeno je tudi mesto načelnika oddelka za pravice narodov. To mesto je imela prej Holandska in sedaj reflektirana nanj Nemčija. Vendar pa se zmerom bolj kaže potreba, da zasede to tako važno mesto kaka popolnoma nezainteresirana država.

Sir E. Drummond bo odpotoval še danes zvečer iz Berlina v Zenevo. Posetil je Berlin baje samo zato, da napravi uraden obisk glavnim predstavnikom nemške vlade in da se z njimi pomeni glede sedežev, ki naj bi jih v Društvu narodov dobila Nemčija.

15 smrtnih obsodb v Leningradu

LONDON, 17. Iz Rige poročajo, da se je včeraj končal v Leningradu proces proti 48 Estoncem, ki so bili obdolženi vohunstva in protirevolucionarnega delovanja. Govor državnega pravdnika je trajal celih deset ur; dokazoval je, da so obdolženci bili plačani od Angle-

žev. 15 obdolžencev je bilo obsojenih na smrt, drugim pa so prisodili po več let ječe.

Abd-El-Krim prišel z ofenzive

Rifovci zavzeli važno francosko postojanko

PARIZ, 17. Po zadnjih vestih, ki so pa francosko vojno ministrstvo ni potrdilo, je Abd-El-Krim prišel z ofenzivo in napadel na več ključnih francoske postojanke.

Na postojanki El Biban, ki je bila na istoimenskem gričevju, je Abd-El-Krim eno najvažnejših točk, toliko, da je Francozi tako utrdili, da so bili prijeti da bodo lahko kljubovali tudi najmočnejšemu napadu Rifovcev.

Za to postojanko so se že večkrat izdali boji. El Biban so Rifovci zasedli že za časa upora, izgubili so to postojanko ter jo pozneje spet zasedli. Meseca septembra lanskega leta so pa Francozi s krvavimi izgubami zopet pregnali Rifovce.

V sedanji ofenzivi je Abd-El-Krim vrjel največ čet proti Francozom, nekaj čet pa napada tudi špansko fronto.

Pri postojanki El Biban se je vnela huda bitka, ker so Rifovci napadali z vsemi silami. Francozi so se sicer hrabro branili, a so se končno morali vendarle umakniti. Postojanko so zasedli Rifovci in je s tem vsa francoska fronta resno ogrožena. Kako se bo ofenziva nadalje razvijala, ni mogoče še predvidevati. Abd-El-Krim je na jako spreten način izkoristil sedanje vremenske prilike, ki so ugodne za Rifovce, Francoze pa močno ovirajo pri njihovih operacijah.

Politične vesti

Besedilo pogodbe med radikali in radićevci

V torko dopoldne je sprejel predsednik radikalnega kluba Živković zastopnike časopisja ter jim je po kratkem formalnem nagovoru izročil prepis sporazuma, sklenjenega med radikali in radićevci dne 16. julija 1925. Ta sporazum se glasi:

Delegati Narodne radikalne stranke in Hrvatske seljačke stranke so na svojih sestankih, začeti s 2. julija t. l., stalno delali na to, da ugotove, da se obe stranki nahajata na popolnoma istem stališču glede podlage naše kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in da je izjava vodstva HSS v Narodni skupščini dne 27. julija t. l. rezultat evolucije v politiki HSS, ki je priznala enotnost države, dinastijsko Karadjordjevičev, toliko zaslužno za osvoboditev in ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev in obstoj enega samega parlamenta za vso državo. Za HRS ima ta evolucija v HSS odločilen pomen, ker predstavlja HSS ogromno večino Hrvatov, katerih naziranje glede države se bo tokom časa, kar upamo, postavilo na edino možno zdravo podlago, in ravno tako tudi drugih političnih krogov na Hrvatskem. Na ta način so odstranjene vse težkoče, ki so ovirale razvoj naše države. Po izjavi vodstva HSS v Narodni skupščini, ki so jih narekovala zadobijene izkušnje, se mora reči, da se dva dela dejanske enega naroda, ki sta živel mnogo stoletij vsak pod drugo vladavino in ločeno, sedaj ne nahajata samo dejanski pod eno streho, ampak tudi po prepričanju in čutenju in se hočeta sedaj zaradi skupnega blagra skupno braniti pred sovražniki. NRS in HSS sta se znašli druga poleg druge, in to je v današnjih prilikah najvarnejša pot narodnega in državnega edinstva. Ugotovili sta, da se ves narod čuti enega in da se da kot tak voditi k napredku in blagostanju, navezan drug na drugega v skupnem delu in čim več trajnem skupnem delu, kar uživata obe stranki zaupanje prevladujočega števila prebivalstva in predstavlja veliko večino naroda.

Ti dve stranki donesate s sledečim aktom svojo odločitev, da je njuna želja, da se sestavi skupna vlada pod predsedstvom g. Nikole Pašića. Ta vlada naj bi vzela nase obveznost za integralno uporabo ustave v državi in njeno izvedbo z uporabo novih zakonov, kakor to predvideva ustava. Ta uporaba ustave naj se izvede na vsem ozemlju kraljevine SHS brez sleherne izjeme tako, kakor to določa ustava za našo eno in nedeljivo kraljevino. Razen tega si obe stranki stavišče za nalogo, da bosta izvedli velike in važne prihranke v kraljevini, da bosta živahno delovali na poenotenju zakonov in da bosta skrbeli za spoštovanje državljanov in političnih pravic, ki ostanejo zajamčene vsem poštenim državljanom v kraljevini, in da bodo prestavljali oblastev človeško in pravično postopali z državljani. Napravili bosta vse, kar je potrebno, da se ustvari resna kontrola nad delovanjem državnih namestencev.

Posli, ki se imajo izvršiti v Narodni skupščini, so nastopili: Sprejeti se imajo že predloženi zakonski načrti o tisku, o dvanajstih, o ustrojstvu sodišč, o sodnikih, o invalidih in o ljudskoškolskem pouku. Za jesensko zasedanje Narodne skupščine se imajo pripraviti in po možnosti donesti v Narodni skupščini tudi sledeči zakonski predlogi: o občinah, ki je predvsem potreben zaradi izenačenja zakonov o občinah, veljavnih v posrednih krajih države; v Bosni se imajo ustvariti občine, kjer še ne obstojajo; spremembe v zakonu o uradnikih, s katerimi se imajo izvesti redukcije državnih namestencev, zvišati prejemki onim, ki ostanejo v službi in zvišati število let, ki se sedaj zahteva za dosego pravice do pokojnine, ker je dosedanja mera 10 let za pokojnino premajhna; nadalje zakonski načrt o izenačenju davkov, o agrarni reformi, o ureditvi

rek, osušenju močvirij in namakanju polja, kakor tudi zakona o vodnih zadrugah; potem zakonski načrt o obrtniških kreditih. Vsi zakoni, ki so že pred parlamentom, naj se izglasujejo v jesenskem zasedanju Narodne skupščine. Naen tega ima bodoča vlada skrbeti za podpiranje in pospeševanje brodarstva in ribarstva ko bo končan ta program, bosta koalirani vladi sestavili medletni program za notranje delovanje. Kar se tiče zunanje politike, naj ostane v dosedanjem duhu z našimi zavezniki, velikimi in majimi, ki so, bodisi neposredno ali posredno, dali možnost za ustanovitev naše države. Nove vlade bo skrbela za to, da ta politika ostane in se še nadalje razvija, brez ozira na krivice, ki jih bo treba dovesti za resnične potrebe in za vojaško moč države. Dokler je na svetu krepka vojaška sila, je to jamstvo za varnost od zunaj.

Tekom pregovorov delegatov obeh strank, ki so dovedli do tega sporazuma, je prišlo stalno na razgovor gotovo vprašanje, kaj resna ovira, da se pride do definitivnega sporazuma. Dotični smo namreč predstavnik NRS živahno zahtevali, da se tudi Samostojna demokratska stranka udeleži našega delovanja v vrhu sporazuma, so zastopniki HSS izjavljali, da bi bil sporazum o skupnem delovanju med njimi in radikali nemogoč, ako ostanejo radikali

pri svoji zahtevi. Ne odnehaajo od svojega stališča, so spravi predstavniki HSS delegate NRS v tak položaj, da so morali ali skleniti sporazum s Hrvati brez Samostojnih demokratov, ali pa sploh ne. Ker stoji interesi države nad vsemi drugimi interesi, in naj si bodo tudi še tako resni, so se morali delegati NRS ukloniti pritisku razmer, ki je bil močnejši kot stališče Narodne radikalne stranke.

Ta sporazum ni rezultat strankarskega pogajanja in kupčevanja, ampak, ako se dobro pomisli, plod pravičnega razumevanja narodnega in državnega edinstva in onega medsebojnega zaupanja, ki je med tema dvema strankama polagoma narastlo v skupnih pregovorih in je postalo tako čvrsto, da se je ustvarila možnost, da bo mogla ostati v bodočnosti v skupnem delu v vladi, v parlamentu, pred krono in v narodu.

Dovolj je bilo pogrešk, dovolj se je doživelo zablod, da je bilo mogoče priti do tega obojestranskega zaupanja, ki je glavni pogoj za uspeh tega našega sporazuma in za bodoče delovanje koalicije dveh največjih strank v državi.

Ta akt sporazuma ima štiri strani.

Dne 16. julija 1925. v Beogradu.

M. N. Trifković, M. S. Gjurić, Pavle Radić, dr. B. Superina, Ljubo Živković, dr. Nikola Nikić.

DNEVNE VESTI

Kdaj dobimo poteštate?

Kakor smo nedavno obširno poročali, je zakon o poteštatih že pod streho, kajti sprejeli sta ga obe rimski zbornici, poslanska zbornica in senat. Zakon pa še ni bil objavljen.

Z ozirom na globoke spremembe, ki jih prinese novi zakon s seboj za naše občine, je razumljivo, da je naša javnost živo radovedna, kdaj pridejo ti novi načelniki in do kdaj je še usojeno živeti sedanji občinski svetovi, kjer so še ostali živi in se niso še morali umakniti predhodniku in predpodbu poteštata — občinskemu komisariju. Ako znamenja ne varajo, poteštati ne pride še vsaj štiri mesece ali pet. Kakor javljajo fašistovski listi, ki so pač o namenih vlade dobro obveščeni — ali vsaj boljše nego drugi listi, se začne zakon o poteštatih izvajati šele v drugi polovici letošnjega leta. Ta vest se zdi precej verjetna, ako se pomisli, da mora vlada poskrbeti za poteštate nekoliko tisočev občin, proučiti vprašanje njih gnotnega vzdrževanja, dalje vprašanje združitve manjših občin v večje skupine itd. Ako ima vlada resen namen, da uredi vsa ta vprašanja na način, da bo njih rešitev odgovarjala interesom dotičnih krajev — potem jih mora resno proučiti, za kar bo potrebno precej časa posebno v novih pokrajinah. Kakor smo že naglašali v našem listu, ima prebivalstvo novih pokrajin vso pravico pričakovati od krajevnih oblastev in od osrednje vlade, da se uvedba poteštata izvrši na tak način, da pridejo do veljave najboljši strani nove uredbe, ko se že naše ljudstvo mora odredi edinemu občinskemu režimu, ki odgovarja njegovim moralnim in materialnim interesom — namreč voljenim občinskim svetom in županom.

Ako bodo hoteli prizadeti čimtelji proučiti vso stvar na tisti način, kakor to zahteva razsežnost tega vprašanja, potem bodo imeli dela še za mesece in mesece. Radi tega mislimo, da se bo jedva moglo začeti z izvajanjem zakona o poteštatu takoj s 1. julija, kakor napovedujejo nekatere informacije. Seveda pa niso nikakor izključena prenečenja.

K predstoječemu občnemu zboru Udruženja slovanskih sportnih društev v Italiji

Volja je predpogoj vsakemu uspehu. Ta resnica je jasno razvidna iz dosedanjega delovanja in uspehov S. U., ki je ob priložnosti svojega delovanja preživljalo težko krizo ravno vsled pomanjkanja volje do dela. Ta kriza pa je bila rešena. Mladina, ki sicer ni bila bogata na izkustvih, pač pa na idealizmu, je iz skromnih društev, ki so večinoma životalila in od katerih so nekatera obstojala samo poimensko v razmeroma kratkem času ustvarila močno S. U. na katero smo lahko ponosni. Zasluga marljivih delavcev v raznih odborih je, da tvori danes S. U. važen del našega društvenega življenja.

Obhodovali moramo zlasti organizacijo in poslovanje S. U., katero so provedli ljudje, ki so pač laiki na sportnem polju. Za vse važnejše sportne panoge delujejo tehnična vodstva, ki dajejo sportu pobudo in življenje ter rešujejo mnoge spore, ki bi zamogli imeti težje posledice.

Spremenilo se je tudi delovanje posameznih društev. Prenehalo je životarjenje, ker osrednji odbor S. U. ne trpi brezdelja. Povsod opažamo novo vrvenje, nihče ne bi hotel zaostati. Izrablja se za treninge vsak razpoložljiv prostor. Iz obrarjev se razvijajo sportniki, ki nam bodo v čast, tudi pred drugorodci. Točke v uradnih poročilih S. U. tvorijo predmet živahnih razprav in, kar je glavno, vedno vztrajnejšega pripravljanja posameznih klubov za častni izid iz prvenstvenih tekem. Upati smemo, da se bo zamoglo že v bližnji prihodnosti postaviti čete, ki bodo lahko tekmovala z drugorodnimi in inozemskimi četami v vseh panogah sporta.

Omeniti moram še neki drugi ne manj važni uspeh S. U., to je ustvaritev zanimanja v javnosti za sportne prireditve. Naša javnost se pred časom sploh ni brigala za sportna vprašanja, oziroma zanimali so se samo posamezniki, in še ti za sport drugorodcev. Danes se se razmere vidno zboljšale. Zasluga za to pa gre v veliki meri tudi našemu listu »Edinosti«, ki ima vedno odprte predale za društveno delovanje ter je sportu prepustil celo posebno sportno rubriko. Mnogo je še dela

na tem polju in potrebna je vztrajna propaganda.

V nedeljo se bo vršil občni zbor S. U. Mladi delavci na sportnem polju hočejo pregledati svoje vrste in svoje dosedanje delovanje. Odradniti napake in zarisati nove poti nadaljnjemu delovanju. Naj se mi dovolji, da ob tej priliki spregovorim besedo naši javnosti, zlasti našim starišem. Vpisujte in pošiljajte svoje otroke v slovenske klube. Tam je njih mesto. Zavedajte se, da je sport potreben kot vsakdanji kruh. Le z gibanjem telesa v prosti naravi se mladina obvaruje raznih bolezni in razvad, ki jo pogosto uničujejo. Kdor se pa ne more sam udeleževati, naj pa zahaja na naša igrišča k raznim tekmam, da tako pomore društvom iz težkih finančnih kriz, v katerih se nahajajo. Ne smemo zapustiti mladine, kateri pripadajo naloge bodočnosti. Naša dolžnost je, da jo sedaj, ko nas potrebuje, podpremo moralno in še bolj pa gnotno. Ne zabimo načela: »Narod sebi!« — Sportnik.

POJASNILO.

Z ozirom na dopis iz Ajdovščine, ki je bil objavljen v »Edinosti« od 4. t. m. in v katerem se je omenjalo, da so nekateri gospodje nabirali naročnike za življenjske Cezarja Battistija in da se je opozarjala varnostna oblast, ker da so se slična nabitavanja vršila že večkrat, ne da bi potem bila naročila tudi izvršena, smo prejeli od tvrdke »La Pubblica« (izdajatelj Gastone Mioini, Trst, Piazza S. Francesco d'Assisi) sledečo izjavo:

»Imenovana tvrdka izjavlja, da so bili oni trije gospodje, ki so posetili Ajdovščino, Vipavo in Bistrico ter nabirali naročnike za življenjske Cesare Battisti — Francesco Rismond, bili in so pooblaščen za to posel. Omenjeno delo se sedaj tiska v Trstu v tiskarni Silvio Spazzali in izide v prvi polovici tekočega leta.»

Iz urada Pol. dr. »Edinosti« v Trstu

Katarina Štrkelj - Prosek: Računski dvor je sprejel tezo Vašega zagovornika. Vaš soprog bo preiskan v tržaški vojaški bolnišnici, in če njegovo zdravstveno stanje odgovarja izjavam, Vam bo likvidirana vojna pokojnina.

F. K. - Ravberkomando: Glasom kr. odloka zakona z dne 7. januarja 1926. št. 135 so oproščeni šolskih taks in drugih dokladnih taks dijaki družin bivajočih v pokrajinah Zadra, Kvarnera, Istre, v okrožjih Gorice, Gradišča, Idrije, Postojne, Bolzana, Bressanone, Merana, Cavalese in Dalmacije.

Društvene vesti

S. D. »Adria«. Danes ob 20.30 odbo-rova seja. Vsi in točno!

Pevski zbor »Glasbene Matice«. Danes ob 19. uri in pol pevka vaja za moške in ženske glasove.

D. K. N. Tommaso. Danes ob 19. uri sportni sestanek v D.K.D. pri Sv. Jakobu. Načelnik.

Pevsko društvo »Hajdri«. Na Proseku sprejema nove člane. Kdor ima veselje do petja, dobrodošel. Vpisovanje se bo vršilo v soboto dne 20. t. m. ob 20. uri v Hajdrihovi dvorani. — Odbor.

Klub esperantistov - Sv. Križ nazna nja vsem onim, ki so naročili slovenske esperantiste slovnice, da so bile slovnice razposlane že v ponedeljek. Kdor bi pomotoma ne bil prejel slovnice, naj pravčasno obvesti. Cenjene interese opozarjamo, da ima klub še mnogo slovnice v zalogi; cena 8 lir (na dom). Naznanjamo dalje, da si klub ustanovi tudi svojo čitalnico, ki bo razpolagala z vsemi časopisi in revijami, ki zanimajo prostaka kot inteligenta. Za bralni večer se je določila sobota.

Za klub esperantistov je nabrala v soboto vesela družba lir 17.5. V nedeljo je po zaslugi tovariša F. Ponsaka nabralo veselo omizje v Nabrežini L 35.55. Prednost gre Sirku Ivanu. Skupno lir 52.60. Vsem darovalcem srčna hvala! Posnemajte!

Danes v četrtek odborova seja ob 20. uri. Predsednik.

SPORT

SPORTNO UDRUŽENJE

V nedeljo, 21. t. m. točno ob 8. uri zjutraj II. redni občni zbor v dvorani D.K.D. pri Sv. Jakobu. Opozarjamo članice na člen 37 poslovnika. — O. S. V.

OSREDNJE SPORTNO VODSTVO

Danes seja točno ob 20. uri v navadnih prostorih. Navzočni morajo biti vsi funkcionarji S. U. (nadzorniki, vsa tehnična vodstva, verifikacijski odbor in vsi sodniki). — Predsednik.

TEHNIČNO VODSTVO NOGOMETA.

Uradno poročilo. Seja z dne 17. februarja 1926. Odborene tekme: Tommaso - Grad 3:2; Primorje - Adria 6:0; Rocol - Zaria 2:0 (forfait Zaria).

Kazni članicam: Zarji L 5, ker ni pravčasno javila forfait-a; Magdaleni L 10, ker ni uredila igrišča za tekmo s Prosekom.

Tekma Obzor - Gorica: Odobritev tekme se preda obnemu zboru.

T. V. N.

S. D. Adria, Prosek - M. D. Tabor, Sežana. V nedeljo 21. t. m. se bo vršila na igrišču Tabora v Sežani tekma med II. četo Adrije - Prosek in II. četo M. D. Tabora. Igralci Adrije naj se zberejo pri Pilju, in sicer sledeči: Puntar Franc, Puntar Alojz, Mantovani I. Spanger, Mantov IV. Jože Vernikov, Versa (kap.), Mantov III, Cibic Stanko, Puntar Jože in Mantov II.

V četi Adrije je pet igralcev, ki so bili v prvi četi in vratar Ponziane II. V četi Tabora je tudi nekaj novih igralcev, med temi vratar. — Začetek ob 3. uri popoldne.

Iz tržaškega življenja

Po slabi tovarišiji...

39-letni tečaj Andrej Zulian, stanujoč v Lonjerju št. 199, je včeraj popoldne žaloval za pustom po raznih gostilnah, kjer je v družbi 36-letnega težaka Ivana Preica in nekega drugega znanca častil Kurentov spomin s tem, da je pridno daroval Bahu. Končno se je trojica ustavila v gostilni »Pri stari Marjeti« aa Vrdeli in seveda zopet jedla in pila, to se posebno. Račun je plačal Zulian, ki je nato, namesto da bi šel domov, krenil v neko drugo gostilno, dotični sta njegova tovariša navidezno šla svojo pot. Zdi se, da je »Pri stari Marjeti« prišlo do nesporazumljenj v prijateljski trozvezi, kajti čez nekaj časa, ko je Zulian sedel v drugi gostilni pri svojem poliču, sta prišla vinska brata za njim. Komaj je Pregar uzrl Zuliana, — tako je ta pozneje povedal — je pograbil stolicu in ga loputnil z njo tako močno po glavi, da je Zuliana takoj obhila kri. Siromak se je zvrnil pod mizo napol nezavesten. »Priatelj« pa sta jo v zmešnjavi urno odkurila. Na lice mesta poklicani zdravnik resne postaje je obvezal Zuliana široko rano na desnem senu, nato ga je dal prepeljati v mestno bolnišnico. Ako ne nastopijo kake komplikacije, bo mogoče prelohel svoj žalostni pustni spomin v 15 dneh.

Po veselju žalost pride...

Veseli, od razposajenega vladanja utrjeni Kurent je zaspal, propadla je njegova oblast in življenje se je vrnilo na

staro pot. Ljudje so se predramili iz hrupnega pustnega vrvenja in se zopet zavedli skrbi in težav, ki jih je obilo v trdem peljanju za vsakdanji kruh. Zato je pač umljivo, da je bilo za mnoge slovo od Kurenta težko. Zelo težko je moralo biti to slovo za 20-letno brezposelno sobarico Ivanko Pirc, stanujočo v Rojanu št. 4. Tudi ona je postatila pusta in iskala radosti v njegovem hrupnem vrtincu. A namesto radosti, je iz neznanih vzrokov — brzokone radi kake nesrečne srčne zadeve — našla tako globoko žalost, da je sklenila zapustiti to solzno dolino. Še pustno našemljena je okoli 10. ure stopila v neko lekarno ter tam kupila 100 gramov jodove tinkture. Nato je šla na ulico ter izpila strup. To se je zgodilo na trgu Goldoni. Mimoidoči ljudje, ki so jo videli, kako je nenadoma omahnila ter se zgrudila na tla, so poklicali na lice mesta zdravnika resne postaje. Ta je dal deklico prepeljati v mestno bolnišnico, kjer so ji izprali želodec. S to operacijo je bila Pircova rešena iz nevarnosti, vendar pa se bo morala zdraviti kakih 10 dni.

Potapljač, ki se je hotel pogrezniti na oni svet.

V neki gostilni v ulici Molino a vento je 63-letni potapljač Anton Picinich, doma iz Malca Lošinja, izpil s samomorilnim namenom precejšnjo količino jodove tinkture. Predno je starec izpil strup, je v stranišču sežgal hranilno knjižico, glasečo se na znesek 7000 lir. Navzočni ljudje so spremili Picinicha v bližnjo bolnišnico pri Sv. Mariji Magdaleni, kjer so mu izprali želodec. Ker je pa nesrečni starec kazal znake duševne zmedenosti, je bil potem prepeljan v bolnišnico za umobolne pri Sv. Ivanu.

Avto je je podrl.

Sinoči okoli 20. ure se je pripetila na Opčinah huda nesreča, ki bi bila skoro zahtevala človeško žrtev. Ob omenjeni uri je javni avtomobil, ki ga je vodil 50-letni šofer Ivan Pinzi iz Trsta, podrl pred tamšnjo lekarno 23-letno (Valerijo Danu, stanujočo na Opčinah št. 487. Nesrečna deklica je pri tem zadobila številne, a k sreči ne posebno nevarne poškodbe na raznih delih telesa. Z istim avtomobilom je bila prepeljana v mestno bolnišnico, kjer so jo sprejeli v kirurški oddelek.

Vesti z Goriškega

DRUŠTVA.

Planinsko društvo v Gorici bo imelo svoj redni letni občni zbor v petek dne 19. t. m. v ulici sv. Ivana ob 9. uri zvečer. Točnost in prisotnost vseh članov obvezna.

Še nekaj o boleznih v Gorici.

Govori se, da leži skoraj 8000 meščanov, ki so vsi zboleli na tej novi hripi. Bolezen ni prizanesla nobeni hiši, potrkala je na vrata vsakega stanovanja in napadla trgovce in odjemalce, učence in učitelje, upnike in dolžnike. Prizanesla je pa dvema stanovoma. V Gorici imamo šestnajst pismonoš; dvakrat na dan jih izbruhne postno poslopje in v dveh, treh urah prelete vse goriške ulice do štandresko-selepe trške meje pa gor proti severu do Grčine in Solkana. Od teh pismonoš ni zbolel niti eden in vsi pripisujejo to svojemu gibanju po svežem zraku. V kolikor smo se informirali na sodniji, na miranski in goriški davčni iztirjevalnici se ta nova in huda bolezen tudi ni lotila sodniških in davčnih eksekutorjev. Tudi ti pripisujejo svoje neomajano zdravje dejstvu, da so vedno okrog na svežem zraku. Mi jim radi verjamemo!

Spot je šel eden od nas,

sem si mislil, ko sem opazil od daleč na objavljalnici novo osmrtnico. Bolezen žanje. Vsak dan se pridruži prejšnjim osmrtnicam po goriških voglih nova; vrste »čalujočih ostalih« se množijo bolj in bolj. Nova osmrtnica, ki jo je bilo opazilo moje oko, je bila dvojezična: in žalost mi je legla na srce, češ, Slovenec je umrl, naše že itak redke vrste se redijo. Kaj bo z nami? Ko sem pa prišel žalosten in potrt k zidu, da preberem osmrtnico, sem se prepiral, da se naznanja na njej strašna smrt italijanskega Carnevala in slovenskega pusta, ki se je pokopal včeraj popoldne v mrzlih valovih naraste »Češ«. Skoraj gotovo bo v spredu, kakor lansko leto, vse polno pijancev, ki bodo za pustom pretakali solze in vino. Da je pusta pobrala influenca, ali kakor se znanstveno imenuje encephalitis, mi ni bilo prav nič žal. Vsaj ne bo človek gledal vsak dan novih lepakov v kričeljnih barvah o raznih »veglionih« in »veglionissimih!« Da sem pa tako nasledel osmrtnici in skoraj že počel za umrli Slovenecem grenko solzo, sem se ne malo jezil.

Velika tatvina svinca

Neznani tatovi so obiskali tvrdo Celestri, ki ima na Muličevem zemljišču v Standeržu ob železniški progi veliko zalogo vojnega materiala, ki se predeluje v delavnici zraven zaloge. V posebnem, zaprtom prostoru je hranila tvrda svinčene kepe, ki jih je pred nedavnim časom kupila v Trzinu. Takih kepe je bilo 114. — Tatovi so postrigli žične ovire, napravili si dohod do svine in ko je podjetje doglalo za tatvino, jih je manjkalo že 88. — Tvrda ima preko 14.000 L škode.

Nepredviden Banjškar

Ko je nakupoval kmet Alojzij Benčič iz Banjške doma, v neki trgovini jestvin na Kornu makarone, je položil na klop svojo denarnico, sam pa šel kazat prodajalcu katero vrsto makaronov si želi. V tem je izginila s klopi denarnica in z njo neznanec, ki je prišel za kmetom v trgovino. A neznanec je kmalu dosegla roka pravice. Ujeli so ga in aretirali.

S KANALSKEGA

Sina imam in ta sin hodi v šolo. Učiteljica ga zelo hvali, da je ubogljiv, kar se mu reče, to napravi. Ne vem, odkod ima sin to lastnost, skoraj gotovo je bila njegova stara mati ubogljiva. Pa, dovolj o tem, ker to ne spada več v javnost. Ko je pad par dnevi prisiljal po tolikem času solnce, sem se usmili svojega sina, ki je pod težo svojih kuštravih las že glavo povešal, dal mu dve liri, naj gre k brivcu in naj se reši grive. Kaj se je bilo zgodilo pri brivcu,

knjig? Ne samo na razstavi, v vsaki hiši namreč bi morala biti taka polica.

Drugo, kar bi rad povedal Idričanom je to: v Trbovljah, čisto rudarskem mestu, se vrši te dni dramski tečaj, ki je vedno dobro obiskan od mladih rudarjev in pa dobro organiziran. Vodi ga g. Šest, glavni režiser ljubljanske drame.

Nočem razmotrivati, kolike važnosti je ta stvar, a zdi se mi, da bi bilo prav, da bi se tudi Idričanom »zjasnila vremena«.

Društveno življenje v našem mestu se precej cvete. Poročali smo že, da se je ustanovil učiteljski fašistovski sindikat. V odboru so sami Italijani z eno samo izjemo. Kako bo to delalo in živelo, bomo videli. Poleg teh dveh sindikatov se je ustanovila zadnji čas tudi čipkarska zadruga, ki pa ne more še razviti vsega svojega dela, kot bi hotela. Je še mlada. Vendar upamo, da se s časom razraste in da pokažejo včlanjena dekleta in žene vso svojo voljo za delo v skupni organizaciji, ki bi morala biti nadvse močna in pa res ljudska, kar upamo, da bo. Poleg Idričank pride tu seveda v poštev še mnogo okolišank in okoličanov, ki se bavijo zlasti v zimskem času z izdelovanjem čipk. Ti so danes skoro izključno žrtve raznih prekupčevalk, katerih pri nas kar mrgoli in ki so najbolj nasprotno novoustanojenci zadrugi. Seveda je mnogo bolj prijetno potovati v Italijo in prodajati kot pa sedeti doma za »poustram« in čipkati. In potem se včasih že dobro zasluži. Da samo včasih, ker vedno i razprodajalci nimajo sreče.

Rudniški sindikat ni dobil do danes še nikakega odgovora na svojo zadnjo poslanico. Najbrže bo treba še dolgo čakati.

V Idrijo je došel te dni inženir Jenco, da ukrene vse potrebno radi naprave telefonske zveze z Vidmom in drugimi mesti. Dolgo obljubljena telefonska zveza torej res pride. Vsem, ki so k temu kaj pripomogli, najtoplejša zahvala, zlasti vjam demskemu prefektu. Italijanski list »Il Gazzettino« poroča precej na dolgo o ustanovitvi učiteljskega sindkata v Idriji. Sicer je poročilo precej izčrpno, zlasti v navedbi imen udeležencev, vendar glavnega ne pove, zahteve učitelstva namreč, da ostane učiteljstvo svobodno v svoji učit. organizaciji. Ne — molk je včasih dober.

Dokumenti

kmetske pobune na Goriškem leta 1713.

(takozv. Tolminski punt)

Zbral Miroslav Premrou

Trda je predla našemu kmetu zlasti v preteklih stoletjih, ko ga je smel, zaslužnjega, takorekoč vsakdo izmogočati, velika in mala, cerkvena in posvetna gospoda. Pa tudi pasja potrpežljivost ima svoj konec. Tako so se rodile kmetske pobune, pobune sužnjev, ki so razpadle v nič vsled nevesečega vodstva ter se bolj poslabšale usode kmetov, saj upor je bil kakor »blisk nagel, ki še temnejšo noč stori, ko ugasne«.

Davčni vijak, ki so ga kruto natezali brezvestni davčni zakupniki, je pognal tudi goriške kmete v obup, tako da so segli po samopomoči, ker niso vse dolgotrajne prošnje nič zalegle.

Kmetje so se tajno dogovorili in pobunili. Prišlo je do takozvanega »Tolminskega punta«, ker so prvačili Tolminci, kakor pričajo tudi listine, a je dejanski bil pobunjen kmetski stan tudi na Vipavskem, na Krasu, v Brdih. O tem »tolminskem punku« je dozdaj najobsežnejše poročilo priobčeno v italijanskem jeziku v »Lunari di Gorizia per l'an 1858« tiskanem pri Zajcu (Seitz) v Gorici, ki prinaša na str. 58-70: »Il tumult dei Tolmino nel 1713«. Drugi članek prinaša »L'isonzo«, nekdanji goriški dnevnik, v podlistku številke od 29. marca 1878. pod naslovom: »Sollevazione dei villici nel Goriziano nell'anno 1713«.

Prvoimenovanega poročila se je poslužil J. K. (Josip Kragelj) v svojem spisu: »Tolminski punt leta 1713« priobčenem v Maruščevu »Domovinu«, I. Gorica 1867 na str. 71. 78. 82. 86. 89.

Čisto na kratko, nekako mimogrede, omenjata »Tolminski punkt« Morelli v svoji »Istoria di Gorizia« III. 187. in Czörnig v svojem »Das Land Görz und Gradišca«. Wien. 1873. str. 872.

V Dellabonovih opombah in dodatkih k Morellijevu zgoraj navedeni zgodovini (IV. 210. sl.) je nekoliko več podatkov, ki jih je poznal tudi Kragelj.

L. 1882. pa je izdal Simon Rutar svojo »Zgodovino Tolminskega« ter na str. 115-118 pisal o »Tolminskem punku« na podlagi prej navedenih spisov.

Tudi C. Seppenhofer je priobčil v »Patronelli« ju v Gorici leta 1901. 19 strani obsegačo brošuro v osmerki z naslovom »Il tumulto dei Tolminotti nell'a. 1713. Poesie di quell'epoca, Documenti«, z uvodom ki je nedostaten in kojemu slede tri furlanske pesmi in trije dokumenti, o katerih bo kasneje govora.

To je današnje stanje našega znanja o tem punku.)

V arhivu nekdanjih deželnih stanov, goriških pa se nahajajo uradna poročila o tej pobuni; pisana so italijanski. Ker prinašajo novih razjasnenj o tej pobuni, sem jih priredil slovenski ter jih podajam čitateljem in ljubiteljem zgodovine naše dežele na koncu tega uvoda.

Listine so vse v zvezku P 125. navedenega arhiva.

Pri prevajanju sem pazil, da ohranim tudi v slovensčini originalni stil, kolikor mogoče, izpuštil sem pa vse pompozne naslove in nizkopoklonske besede ter vse, kar ne spada k predmetu. Izpustitve so zaznamovane s pčicami; datume sem postavil na čelo listinam.

in poleg njega broj lista, na katerem se
histina nahaja v I. zvezku P 125.

Gorica, 1713. 30. III. [1.] 127.
Glavarjev namestnik*) in deželni odbor-
niki goriški — cesarju

Vsled izvestila dobljenega v ponedel-
jek tekočega tedna, to je 27. t. m., od
grofa Jakoba Antona Coronini*) o vstaji
tolminskih podložnikov odkriti o prili-
ki, ki je bil na potu v Tolmin, ter o
onih, na koje je naletel v Solkanu, in o
drugih razkropljenih po gostilnah, po
številu nekaj stotin, ki so nameravali,
da se utrdé, ko pridejo še drugi v več-
jem broju, in to radi davščin in radi
vina ter zahtevanih računov, ki jih je
imel položiti zakupnik Jakob Bandel,*)
sem jaz, (glavarjev) namestnik, v tako
nepričakovanem slučaju poskrbel, ka-
kor sem mogel, ter ukazal, da bodi vo-
jaštvo posadke za vsak slučaj priprav-
ljeno; sem poslal ukaze čuvaju soške-
ga mostu, da ne dovoli prehoda niko-
mur, ki pride iz Brd, da s tem odvrne
zdržištev; isto sem ukazal postajam
bark pri Majnici in v Podgori; sem
odredil, da je prišel k meni mestni sod-
nik*) (gastaldo di questa Citta) radi ču-
vajev pri vratih, in da me o vsakem
poskusu takoj obvesti; isto sem naložil
za postaje in poti izven mesta; kratko,
opustil nisem ničesar, kar mi je dovo-
lil kratki čas, kakor sem o vsem nemu-
doma obvestil slavni notranjeavstrijski
svet Vašega Veličanstva.

A ker so po teh prvih obvestilih pri-
šla važnejša poročila, popoldne dne 27.,
to je ponedeljek tekočega tedna, radi
množenja ljudi v Solkanu pri cerkvi
sv. Roka, ter se je stalno opazalo, da
prihajajo ljudje z bližnjih hribov z
znatnim naraščanjem upornikov, sem
se jaz, namestnik, radi tako važnih
okolščin odločil, da se podam osebno
na lice mesta z dragonci, to je 12 vo-
jakov na konjih, in z nekaterimi voja-
ki posadke, ki jih je vodil kapitan-poroč-
nik Aradit,*) da pridem na jasno glede
resničnega broja ljudi, glede kakovosti
orožja in glede ciljev, radi katerih so
se združili.

Podal sem se, kakor rečeno, na lice
mesta ter se ustavil nekoliko izven vasi
Solkan. Med tem sem poslal sodnika za
goriško okolico (gastaldo del paese), da
pazno premonitori, koliko je število ljudi,
kako so oboroženi in kaj zahtevajo. Dal
sem mu točen nalog, da jim v mojem
imenu zagotovo obljubi, — ako se vrne-
jo na svoje domove ter mi predložijo
potem 6 ali 7 županov (decani) svoje
pritožbe, — da jih hočem brez najmanj-
šega odloga zaslišati ter storiti vse,
kar bi bilo pravično; zagotovil sem, da
se oni, katere bi poslali do mene, tudi
vrnejo domov, ne da bi se jim kaj za-
lega storilo.

Okoliški sodnik je odšel ter je ljudem
povedal, kar sem mu naložil, to je da
povečal onih 6 ali 7 boje poučenih mož,
ki bi jih poslali, blagohotno poslušati
o pritožbah, ki jih imajo proti dacarju
Bandelu, da hočem takoj in na kratko
napraviti red ter nazaj poslati možé
brez nevarnosti, da jih zadržim.

Imenovani sodnik se je vrnil z odgo-
vorom, da se ponižno zahvaljuje za
blagohotne besede, toda da ne morejo
oditi ter se vrniti domov, dokler niso
dospeli ostali tovariši in župani. Oblju-
bili so, da odgovore naslednjega dne
ob 8. zjutraj. Isti sodnik mi je tudi za-
javal, da ulegne znašati število do
sedaj zbranih okoli 250 ter da venomer
prihajajo ljudje s hribov in narašča
množica. Okoli 20 je oboroženih s pu-
skami, ostali s sabljami, večina pa z
drvi.

Po tem prvem odgovoru se mi ni vi-
delo primerno, da dejanski posežem
vmes, nego da jih dam ponovno uveriti
po istem okoliškem sodniku, naj se
umaknejo ter pošljejo nekoliko mož, in
naj ne čakajo moči.

Pa ostali so pri svojem prvem sklepu
neomajni, med tem ko so se ljudje bolj
in bolj množili in družili.

Zategavoljo sem sklenil, da jih pože-
nem v beg s strahom pred silo. Sel sem
osebno s konjeniki, to je 12 dragonci,
in kapitan-poročnik s pešci. Vendar
predno sem se jim približal, so stopili
k njim, da z njimi govoré, grof Jakob
Anton Coronini, njihov vlastelin, Ivan
Pavel Radijevič*) in kancelir Morel-
li,*) ki so napeli vse strune, da bi se
ljudje umaknili in vrnili domov. Pa
vse je bilo zaman. Pristopil sem i jaz in
se njim približal ter jim očital, da to ni
način, da pridejo tako združeni iskat
pravice, da se morajo vrniti domov ter
poslati dva ali več županov, ki jih bom

zadovoljil v vsem, kar je združljivo s
pravico. Doseči nisem mogel ničesar,
ostali so neomajni pri sklepu, da hoče-
jo počakati svojih županov ter se pre-
staviti po eden od vsake hiše, kakor
tudi po eden od vsake hiše plačuje dav-
ščino, ter obračunati z zakupnikom
Bandelom na trgu v Gorici.

Ker sem uvidel, da vztrajajo pri svoji
trmi ter da se čedalje bolj množé, in
da se po tem zgledu lahko morejo zdru-
žiti z Brici, sem dal vojaštvu ukaz, da
jih dejanski razžene, vendar ne da bi
streljalo izvenšči enega vojaka, ki je
streljal s puško v zrak, da jih prestra-
ši. Nekateri ljudje, ki jih je vojaštvo
prišlo z boka, ker so se upirali, so bili
pri tej priliki ranjeni, 25 je bilo ujetih,
ostali pa so se razpršili po hribih. Pu-
stil sem v Solkanu dva dragonca z ne-
katerimi pešci in z nekaterimi črnovo-
jniki (cernide), — na katere pa se nisem
zanašal, ker so bili nezadovoljni z dav-
ščinami, ki jih plačujejo, — a to z na-
menom, da bi me koj obvestili, ako bi
ljudje po noči kaj poskušali. Naročil
sem mestnemu sodniku tudi radi od-
pora, ako bi poskušali vdreti v mesto.
O vsem tem sem sporočil istega dne
27. svetovlastvu Vašega Veličanstva.

Naslednjega dne, ki je bil torek te-
kočega tedna, so mi bila že zarana do-
nesena nova poročila o novem narašča-
nju ljudi, do 2000, pri čem imenovani
cerkvi sv. Roka v Solkanu, ki se še
vedno množé, ter se je videlo, da se jim
pridružujejo oboroženi ljudje: zatega-
voljo sem v stiskah, v katerih sem se
nahajal radi nedostajanja moči in radi
pobune, ki je izbruhnila iznenada,
sklenil, da se podasta baron Ferdinand
Formentini in Ivan Pavel Radijevič
k njim z mojim patentom podpisanim
od mene in zapečatenim, da bi — ne
da bi napredovali — poslali do mene
30 poučenih mož s pritožbami proti da-
carju Bandelu, da jim obljubim jih
tako potolažiti v vseh zadevah po pra-
vičnosti, ter da takisto obljubim mo-
žem, ki jih imajo poslati, vsako var-
nost in nekaznjeno, ter da jih pošljem
nazaj brez najmanjše pritvorne nevar-
nosti radi vsega onega, kar bi mi mo-
gli navesti.

Baron Formentini in Radijevič sta
bila zadovoljna, da se napotita k njim
z navedenimi zagotovili. Ko pa sta jih
našla narastle na več nego 2000 ljudi,
deloma oboroženih s puškami, s sablja-
mi, z meči, s sekirami in z drugim na-
padnim orožjem, a večina s priprostimi
palicami, ter sta predvidela, da bi pred-
log, ki se jim ima predložiti, ne uspel
radi velike množice ljudi, ki se jim je
od trenutka do trenutka pridruževala,
sta jim kljub temu obrazložila, moja
dobro razpoloženost ter pokazala, moj
patent: vse brez uspeha. Prinesla sta
odgovor, da hočejo vsi iti do Korna,
prostora, ki se drži mesta, ter od tu
poslati 30 mož poučenih o njihovih
pravdah.

Komaj mi je bil prinesen ta odgovor
od barona Formentinija in od Radijev-
čiča, ko nepričakovano stopijo v mesto
v broju 2000, ako ne več. Ustavijo se na
trgu ter naraščajo do 6000 duš in več:
v tem slučaju bi se jaz gotovo odločil za
silo, ako ne bi predvidel — ker je bila
nedostajna — da bi se izpostavilo celo
mesto nevarnosti, da je upepelijo in po-
rušijo.

Privabljeni pa so prišli k meni neka-
teri njih pod vodstvom mestnega so-
dnika Jakoba Brunetti, kojemu je bila
poverjena naloga, da jih zadržuje z
upanjem skorajšnje rešitve in tolažbe
v njihovih pritožbah, zlasti da bodo
obračunali z zakupnikom Bandelom,
za česar voljo bi lahko tu pustili 60
do 70 mož, ki so najbolje poučeni o njih
koristi, to je 1—2 od vsake vasi, a ko
bodo računi končani, in ako bi našli
najmanjše nasilje, tako sem izjavil, da
sem pripravljen odrediti, da se jim po-
vine vse, kar so preveč plačali, in celo,
ako bi predložili Vašemu Veličanstvu
prošnjo, v kateri bi navedli vso bedo
dežele, nezmožnost, da še nadalje pla-
čuje te davščine, sem obljubil, da jo
posljem na svoje stroške po posebnem
slu in jo pospremim s svojimi priproš-
njami, da jih Vaše Veličanstvo usliši
radi velike bede te dežele, ter sem tudi
obljubil, da jim bodo povrnjene stvari,
ki so jim bile zaplenjene²⁾, na predlog
Bandelov: to je konji, sol, ter ljudje
zaprti vsled strogih ukazov izdanih
proti imenovanim upornim Tolmin-
cem, da jih morajo zapreti v vseh so-
dstvih, ako ne bi plačali davščin nalože-
nih od notranjeavstrijskih svetov Va-
šega Veličanstva, kar je povzročilo po-

buno. Tudi sem jim rekel, da onih 25,
ki so bili zatvorjeni prejšnjega dne,
niso bili zaprti radi daca, ampak radi
nepokorščine in drznosti proti meni, ko
sem jih nagovoril v Solkanu, pa da jih
že potolažim svoječasno tudi v tem.

Od mene so šli ti ljudje dobro razpo-
loženi, da celo, ko so prišli na trg k
drugim, so dali sestaviti prošnjo, da mi
jo izroče, toda ko so zapazili, da so oja-
čeni s tovariši, ki še niso bili prišli; in
s Kanalc in z drugimi od drugih bliž-
njih krajev in sosednjih tolminski go-
spoščini, niso hoteli nič več slišati o
predložitvi prošnje, ampak so se upor-
no in združeno podali do Bandelove
hiše z žuganjem, da hočejo porušiti i
druge hiše in zlasti mojo, namestniko-
vo, ako se jim ne vrne onih 25, ki so
bili prejšnjega dne ujeti.

Med tem je prišlo k meni več vite-
zov plemstva ter me nagovarjalo, ker je ne-
mogoče ustavljati se, da se umaknem
na grad. Tudi so me prosili, naj ne
streljam, ker so se bali, da ne bi mno-
žico 6000 in več ljudi zažgala hiše
in opustošila mesto, tem bolj, ker je
množica naraščala, in ker bi se med
tem plemstvo in mesto pripravili na
obrambo: vsled tako nujnih prošelj
imenovanih plemičev in meščanstva,
sem se umaknil na grad, ter sem, da se
izognem škodi, dal izročiti zatvor-
jene potom mestnega sodnika. Po
oprostitvi svojih tovarišev je množica
tekotom ene ure z velikim veseljem, sle-
deč sodnika, zapustila mesto. Predno
pa sem privolil v osloboditev navede-
nih ujetnikov in v času, ko sem bil na
Gradu s samo 12 dragonci in par voja-
ki, sem pisмено naprosil v Gradski
barona Defin, glavarjevega namestni-
ka, naj prisloži na pomoč mestu z
brojem vojaštva, kolikor more. Poslal
je 35 mož s poročnikom in na ponovno
prošnjo je prišlo še 162 mož črnovojni-
kov, a še le potem, ko so uporniki za-
pustili mesto ter šli domov.

Ker se je doznalo o drugi združitvi
v prejšnji količini, in Brdih v zvezi s
tremi drugimi občinami, namreč Grgar,
Kronberg in Loka, so se združili plemi-
či, solari in mestno vojaštvo, ki so vsi
Vašemu Veličanstvu zvesto vdani, ter
se je odredilo vse in odreja, kar se
smatra mogoče in prikladno, to je da
smo razpostavili vse na najprimernejše
kraje mesta, kjer je potreba bolj vele-
vala, in da smo poslali ukaze podlož-
nikom v Brdih in drugih krajih, kate-
rim sem poklical v spomin zvestobo
dolžno svojemu knezu ter jim naložil
od smrtno kaznijo, in pred vsem v
ogib nemilosti Vašega Veličanstva, ne
samo da se ne pridružijo upornikom,
ampak da se jim morajo dejanski zo-
perstaviti ter pri tej priliki dati doka-
ze svoje vedno izkazane zvestobe do
cesarske hiše.

Po teh odredbah in potem, ko smo
postavili mesto v neko varnost, po tem
ko so odšli iz mesta uporni Tolminci
in Kanalc in oni iz drugih sosednjih kra-
jev, nam je došla vest, da so se pobu-
njenci v broju 400 ali 500 oseb večeraj
podali v Števerjan, ki je v zvezi z go-
raj navedenimi tremi občinami Grgar,
Kronberg in Loka, razočarani*) po
ukazu županov in podžupanov v ogib
kazni treh vdarcov z vrvoj, ter da so
tam večjim delom razrušili hišo baro-
na K. Ar. Tacco,*) in da so sklenili to-
isto storiti s hišo Petra Tallanar iztir-
jalca davščin za Bandela. Toda po po-
sredovanju cerkvenih ključarjev in
proti obetu, da plača 100 cekinov cer-
kvi, so jo pustili nedotaknjeno. Tudi
ne smemo opustiti, da omenimo, da so
istega dne v ponedeljek, ko so začeli
prihajati v Solkan, razdejali v Kanalu
hišo Andreja Karmel, iztirjalca davščin
za Bandela, ter da niso pri razrušenju
hiše barona Tacco sodelovali Tolminci,
o čemer prinese čas resnico na dan.

Če je bolesten konec, Vaše Veličan-
stvo..., Prosimo da poskrbi radi te po-
bune in tega upora ter kaznuje krivce,
vendar brez obremenitve ali škode ne-
določnih, in to tem bolj, ker se je iz iz-
vestila vojaka-konjenika poslanega od
mene, namestnika, da poizve o načrtih
in gibanju pobunjenec, posnelo, da je
občina občini dala besedo, da si poma-
gajo in združijo v vsakem slučaju gle-
de na sedanje nove davščine, ter mo-
ramo reči, da jih je bilo med njimi
mnogo, ki so bili s strahovanjem s po-
žarom in z drugim žuganjem prisiljeni,
da pristopijo k upornim Tolmincem.

In kadar se odloči Vaše Veličanstvo
za kazni, prosimo, da imej v mislih in
ukrene vse, da ne bo naša uborna de-
žela oškodovana, ker ne manjka sred-

stev lahkih in prehodov, da se vdre v
deželo okrivljenec, ne da bi se dotak-
nilo ostalo nedolžno grofijo, vedno iz-
vemšči hrvaško vojaštvo, ki ne bi —
poleg škode, ki bi jo prizadajalo, prin-
eslo zaželjenega uspeha v tej gorati de-
želi, in tako tesnih prehodov...

OPOMBE:

*) Rutar v svojej zgod. tolm. str. 117. ima
pomotoma 28. III.

*) na o. m. str. 118.

*) Kakor me opozarja g. notar Lokar v
Ajdovščini, je pred par leti v ljubljanskem
društvu «Soča» predaval sedaj pok. Josip
Cvek o Tolminskem punktu. Ni znano, kje
je in ali je sploh bilo objavljeno to preda-
vanje.

*) f. = folio, list.

*) Leopold Adam grof Strasoldo, ki je bil
kasneje tudi deželni glavar 1732—1733 —
glej Czörnig zgodov. gor. str. 676.801.804
— rojen je bil v Ljubljani 1668 a. + v Gorici
20. VIII. 1733 — glej Morelli: Istoria di
Gorizia. III 59.60. — Deželni glavar je bil
Ivan Gasper grof Cobencel, ki ga je radi od-
stojnosti namestoval L. A. Strasoldo — glej
Morelli I c. 56.57., Czörnig I c. 768.

*) o njem Rutar v tolm. zgodovini.

*) en Martin Bandel (Bande) je bil zapo-
slen kot pisar. «delle Rabotte» ter je tudi
pritskal na kmete. glej P. 123 f. 208 arhiva
dežel. stanov. Zdi se, da je bil oče Jakob-
ov.

*) Jakob Brunetti. — o gastaldih glej Mo-
relli-Dellabona I. c. IV. 60.

*) Francesco Aradit g. P. 126 f. 144 arhiva
dež. stan.

*) O tej obitelji piše Czörnig I. c. 775 op.
7. O Ivanu Pavlu pripoveduje, da so ga v
Biljah pri Gorici umorili. Najbrž je obitelj
bosanskega izvora.

*) Jakob Anton Morelli, r. 11. X. 1650, ded
zgodovinarja gl. Dellabonov uvod k «Istoria
di Gorizia» od Morellija.

*) 15. III. 1713 — glej: Lunare di Gurizza
per Ian 1838 str. 59.

*) baron Karl Tacco, bogatin v Štever-
janu, je bil sin pl. Andreja Tacco. Kmetje
so se mu radi njegove grabežljivosti upirali
in tudi deželni stanovci so se dvignili proti
njegovemu postopanju. (P. 124 f. 159).

RADO PREGAR:

Jugoslovanska gledališča

Menda nobena evropska država ne po-
pira svoja gledališča v taki meri kot Jugos-
lavija. V Jugoslaviji so subvencionirana
skoraj vsa gledališča, tri najglavnejša (v
Beogradu, Zagrebu in Ljubljani) pa po-
polnoma vzdrževana. Zato se imamo seve-
da predvsem zahvaliti bratom Srbom, ki
so veliki ljubitelji gledališke umetnosti in
ki so takoj razumeli kulturne potrebe ko-
maj osvobojenih bratov. Noben umetnik ni
pri Srbih toliko v časteh, kot gledališki
igralci. Od krajev rodine do poslednjega
kmeta v najzibatejši vasi, vsak radostno
povzdavlja gled. igralca. In vsaka hiša si
šteje v veliko čast, če ima gled. igralca za
gosta. Sam kralj Aleksander je takoj pre-
zvel pokroviteljstvo nad organizacijo jugo-
slov. gled. igralcev, čim se je bila ustanovi-
la. In to je bila prva strokovna organizaci-
ja Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Od kod to veliko spoštovanje in čaščenje
gled. igralcev pri Srbih, medtem ko se je
pri nas gledalo na igralca nekako po strani
in smatralo njegov poklic za nekaj manj
vrednega in nemoralnega?

Gledališka umetnost je bila pri Srbih
najbolj razširjena umetnost in igralec je
tanjak vrši eminentno kulturno nalogo.
Srb je namreč že po narodi zelo tempera-
menten, občutljiv in strasten, z ostrimi,
zelo markantnimi potezami na obrazu, zgo-
voren, takorkež rojen za igralsko umet-
nost. Zato tudi izhaja največ naših današ-
njih jugoslovanskih gledaliških igralcev iz
Srbije in se od tanjak še vedno rekrutira-
jo novi mladi talenti. V predvojni Srbiji je
bilo nebroj potujočih gledaliških družin,
ki so prepotovale križem vso Srbijo, pri-
hajale pogostoma v Bosno in Hercegovino,
Dalmacijo in Črno goro, Srem, Vojvodino,
da celo na Hrvaško. Obiskale so vsa večja
mesta in vasi, koder so širile lepoto jezika,
vnevale ljubezen do domovine predstavl-
jajoč predvsem narodne igre. Tako je srb-
ski igralec prišel v kontakt z najprostej-
šimi sloji svojega naroda in tekotem let stvo-
ril prvotnostno gledališko publiko. Nikoli ne
bom pozabil besed nekega starega srbskega
umetnika, ki mi je nekoč potožil, da v
velikih mestih ni prave publike za dramo.
— Kaj bi z veseljem igral tem velemest-
nim pustežem, ki se igrajo degenerirane
misleč, da je to kulturno in ki nosijo na
sebi jeklen plašč civilizacije, da post njim
skrijejo svoja čustva, ne puste pa do njih
lepo povedane in občutene besede, da bi
jih genila, navdušila in povzdignila. Sto-
krat rajši bi igral tistim našim kmetom po
Šumadiji, Mačvi ali kjerkoli, ki živijo s
teboj igralcem, jokajo, ali se od srca sme-
jejo. Eh, da bi videli dragi moj kolega, kak-
šna je ta publika!

«Boj na Kosovem», «Hajduk Veljko», «So-
kica», «Djido», «Ciganji», «Stari kaplar»,
«Seoska lola», «Devojačka kletva», «Poturi-
ca», «Svetislav i Mileva», «Ridjokosa», «Cr-
nogorci», «Balkanska carica», «Car Lazara»,
«Nemanja», «Zvonimir», «Poslednji Zrin-
ski», «Pokoudirena tikva», «Podvala», «Po-
tera», «Stanoje Glikva», «Kir Janja», «Zla

(Dalje na IV. strani.)

Poslano*)

NAZNANILO

Naznanjam tem potom vsem cenje-
nim odjemalcem, da sem z dnem 14.
t. m. preselil svojo zalogo usnja in
čevljarških potrebščin iz via Udine 99
na Campo Belvedere št. 1. (268)

F. Cink.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja ure-
dništvo le toliko kolikor mu zakon velja.

MALI OGLASI

V ROJANU se proda približno 600 klf. de-
loma gozdnatega zemljišča. Naslov pove
upravnistvu. 197

GLASOVIRJE, harmonije, orkestrone itd.
v vsakem stanju popravila in uglašuje
Pečar, Gorica, via Corno 17, II. 94

GOSPODIČNA k 5-letni deklici in 3-letne-
mu dečku, z znanjem slovenskega in sr-
bohrvaškega jezika, se išče. Naslov pri
upravnistvu. 194

ELIZIR CHINA. Jako okusen. Vzbuja teč-
nost in je najboljšo zdravilo proti že-
lodnim šibkostim in za rekonvalescen-
co. Steklenica L. 6.— Dobiva se v lekarni
Castellanovich, Trst, Via Giuliani 42. 32

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče,
Govori slovensko. Slavec, Via Giulia 29.
176

DELITEV SKUPNIH ZEMLJIŠČ, občinskih
pašnikov in gozdov. Prošnje na kompet-
entne oblasti, kopije map, registrov in
izveščkov. Nasveti in pojasnila brez-
plačno v Gorici, Corso Vittorio Em. III
št. 19, pritičje (v hiši Hipotečnega za-
voda)). 156

URARSKA pomočnica z večletno prak-
so, sprejme tudi proti dobri plači Ivan
Bizjak, Postojna 191. 179

ZIVINOZDRAVNIŠKA SREDSTVA proti
vsi živalski boleznem se dobijo v lekarni
Castellanovich, Trst, Via Giuliani 42 60

BRIVEC išče dva brivska pomočnika.
Eventuelno prodaja drugemu podružnico.
Pojasnila daje Matija Piskac, Opčine. 196

MLADENIČ, več italijanskega in sloven-
skega jezika, patentiran strojepisec, več
izvrševanja občinskega in sodniškega
poslovanja, išče službe v odvetniški pi-
sarni ali kakem drugem uradu. Ponudbe
pod «Uradnik» na upravnistvo. 193

PRSI SIROP priporočljiv proti krinič-
nemu kašlu in bronhialnim afekcijam.
Steklenica za odrasle L. 7.50, za otroke
L. 5.— Dobiva se v lekarni Castellano-
vich, Trst, Via Giuliani 42. 31

JAKOB BEVC

urarna in zlatavna
Trst, Campo S. Giacomo 5

Zlato kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah
Krone plačuje višje kot vsi drugi.
Zaloga raznovrstnih ur in zlatenine. (761)

Kinematografski aparat „ICA“

rabljen, v dobrem stanju, popoln z
vsemi pritliklinami se proda po nizki
ceni. (239)

Ing. RIGHI & VIDOVICH — Trst
Via Sanità 8 (vagal Porporella)

Zdravnik za zobe in usta
Dr. Lojz Kraigher
sprejema vse dni v tednu
v Gorici na Travniku št. 20
ob sobotah in nedeljah pa tudi
v Ajdovščini št. 146
nasproti ljudskemu vrtu (190)

Velikanski dohodi dunajskega 865
- POHIŠTVA -

navadne in finešne vrste
ki se bo prodajalo po starih, nizkih cenah
z 10% popustom
skozi ves mesec januar

Na drobno Na debelo
Največje jamstvo.
R. CAMPONOV
Tel. 793 - Viale XX Settembre 33 TRST

PODLISTEK

JULES VERNE:

Skrivnostni otok

Učen in praktičen, je imel poleg tega
takošen temperament, da se je znašel v ka-
teremkoli položaju in ga obviadal. Imel je
vse tri znake, ki tvorijo človeško odločnost:
duševno in telesno dejavnost, silovitost
stremljenja in moč volje. Z Viljanom
Oranjskim je mogel reči: «Lotevam se stvari
tudi brez upanja in vztrajam pri njej
tudi, če ni pričakovati uspeha.»

Cir Smith je bil tudi posebej ne-
ustrahosten in udeležil se je vseh bitk se-
cesijske vojne. Bil je protovoljec pod UH-
sejem Grantom, boril se je potem na raznih
krajih, povsod je bil neustrašno v prvih
vrstah, vreden vojak generala, ki je rekel:
«Nikoli ne štejem svojih mrtvih!» Stokrat
je bil Cir Smith v nevarnosti, da ga uvrste

k onim, katerih ni strašni Grant «štel»,
vendar pa ga je povsod sreča obvarovala
pogina do trenutka, ko je bil v bitki pri
Richmondu ranjen in ujet.

Istega dne kakor Cir Smith je prišla v
oblast južnjakov še neka druga znamenita
oseba. Bil je to čestiti Gedeon Spilett, po-
ročevalec «New York Herald», ki mu je
bilo naročeno, da zasleduje razvoj vojne
drame z armadami severa.

Gedeon Spilett je bil med onimi občo-
dovanj vrednimi angleškimi in amerika-
skimi kronisti, ki se kakor Race, Stanley
in drugi, niso ustrašili nobenih nevarnosti,
in so hoteli vse natančno vedeti ter v naj-
krajšem času sporočati dogodke svojim
časopisom. Časopisi Unije, kakor «New
York Herald», so prava vcesila in njih
poročevalci so ljudje, ki jih upoštevajo.
Gedeon Spilett je bil med prvimi izmed
njih.

To je bil velezaslužen mož, odločen, iz-
najdljiv, na vse pripravljen, poln misli;
predpovel je ves svet, bil je vojak in
umetnik; ognjevit v govoru, cdločen v de-

janju; ni se izogibal nevarnosti in težav,
če se je šlo za to, da zve kakšno novico za
svoj časopis; bil je pravi junak vedožel-
nosti, neznanega, nemogočega, eden onih
neustrašnih opazovalcev, ki si zapisujejo
in mirno pišejo v dežju krogel in katerim
je vsaka nevarnost srečno naključje.

Tudi on se je udeležil vseh bitk v prvih
vrstah; v eni roki je držal samokres, v
drugi zapisnik, ne da bi se mu svinčnik
tresel v toči kartec. Ni naučil brzoglavne
žice kakor oni, ki poročajo, da ni kaj po-
ročati, ampak vsaka njegovih kratkih, jas-
nih in določnih vesti je pojasnjevala kako
važno točko. Tudi mu ni manjkalo dob

žena. «Graničari», «Zalumčar», «Hasanaginica», «Dovoljska postaja» — pa vsi Nušičevi, Trifkovičevi, Sterije, Popovića, Janka Veselinovića komadi — kdo bi jih našel vse igre, ki so bile na repertoarju teh družin. Tako sta srbski malomeščani in kmeti imela priliko, da se seznanita s skoraj celo svojo zgodovino in junaki deli svojih pradedov, gledajoč te narodne igre. Srbski gled. igralci niso mirovali niti za časa svetovne vojne. Ustanovili so vojna gledališča, ki so igrala na frontah ter vzpodbujala bore za domovino. Nič ni torej čudnega, da se je v Srbiji na ta način vzgojila izvrstna gledališka publika, ki spoštuje, ceni in obožava svoje igralce in gledališko umetnost. Med prvimi očaki jugoslovanske gledališke umetnosti, ki je začela kakor sem že omeniti, v potujočih družinah, so posebno znani **Fota Ilić** (oče igralca Ljubisa Ilića, ki je bil tik pred svetovno vojno angažiran v tržaškem slovenskem gledališču in ki bo prav gotovo še marsikateremu takratnemu občovalcu slovenskega gledališča v prijetnem spominu. Sedaj je angažiran v Berlinu kjer nastopa z velikim uspehom) brat prve ženske, ki se je v Srbiji posvetila igralnemu poklicu — torej prve srbske gledališke umetnice, **Mihajlo Čirić**, **Sima Banić**, **Kosta Delinić**, **Dušan Kršmanović**, **Dušan Topalović**, **Mihajlo Dimić**, **Djoka Protić**, **Stric Lazić** — vsi že umrli direktorji bivših potujočih družin, ki so dale današnjim narodnim gledališčem najboljše umetnike.

Poleg takih potujočih družin so imeli Srbi seveda tudi stalna gledališča. Najzanimivejšje je bilo v Beogradu, najstarejše pa v bivši Avstro-Ogrski v Novem Sadu. Po osvoboditvi Južne Srbije so takoj ustanovili stalno gledališče v Skoplju. Vsa ta stalna gledališča so dobivala že takrat od države podpore. Beograjsko gledališče — kot centralno — pa je bilo že takrat popolnoma vzdrževano od države.

Tudi Hrvatje so bili z gledališči na boljšem kot Slovenci imeli so vsaj dva stalna gledališča: v Zagrebu, ki ga je izdrževala zemeljska vlada in mestna občina ter v Osijeku, ki ga je izdrževala sama mestna občina.

Pri Slovencih je bilo z gledališčem dokaj žalostno — ker ni nikoli bilo dovolj sredstev za vzdrževanje stalnega gledališča, pa je bila njegova ekzistenca zmeraj ogrožena.

GOSPODARSTVO

Klavžar Milton:

Novi zakon o spuščevalnicah za bike

(Prvi del v «Edinosti» od 16. t. m.)

Od 125.000 plemenskih krav in junic v naši pokrajini, dobivamo sedaj samo 75.000 mesto 110.000 telet, torej 35.000 telet manj, kar odgovarja vrednosti 35 milijonov lir, ako računamo za vsako zgubljenega tele in s tem spojeni manjši pridelek na mleku s 1000 litra.

Radi te ugotovitve, ki pomeni veliko škodo ne le za posameznike, ampak tudi za celo pokrajino, je bilo treba, da se spravi v sklad interes produkcije z interesom bikorejca s tem, da se odkuže plemenskim bikom delo, ki je primerno njih naravni vztrajnosti in s tem, da se odmeri živinorejcem zadostna skočnina za primerno in trajno vzdrževanje postaj za spuščanje.

Dočim mora bik, h kateremu se prižene 250 krav, plemeniti vsako povprečno po trikrat, kar pomeni približno 750 skokov na leto, to je povprečno dnevno dva in v času večjega dela tudi 3 do 6 skokov, bo imel bik, ki mu je od kazanih le 150 krav, povprečno le en skok na dan, kar se oploji že pri prvem skoku 60% krav in se druge povprečno kvečjemu dva ali trikrat.

Z znižanjem skokov se prepreči do normalnih mej razširjenosti kužnih bolezni, ker bodo imeli bikovi pri nižjem številu skokov manj prilike za okuženje in za prenašanje kužnih bolezni.

To je bistveni namen tega ukrepa, ki ima razen zgoraj navedenih prednosti tudi to, da se s tem omogoči daljša uporaba boljših bikov in pospeši odbiranje pasem.

Izvedba te odredbe je vsekakor splošna s precejšnjimi težavami. Pred vsem je treba priskrbiti bike, ki sedaj manjkajo. Vendar se ne opusti ničesar, da se odstranijo tudi ta in druge ovire, ki bi se utegnile pozneje pojaviti.

5. Prisilne zadruge.

Za slučaj, da bi ne poskrbeli v občinah ali v skupinah občin bikorejci sami za potrebno število bikov, bo zaukazal pretekli ustanovitelj obvezne zadruge za nakup in oskrbovanje vseh potrebnih bikov.

Ta odredba svetuje našim živinorejcem, da se požurijo z ustanovitvijo spuščevalnih postaj, ker pomenja nastop oblasti v takih slučajih veliko večji strošek, ne da bi bil s tem zagotovljen dober uspeh in to v obutno škodo vseh govedorejcev dotične občine.

Prisilna sredstva so vedno zoprna, tudi če so potrebna. Zakaj pa je treba prisilne akcije, da se izvrši to, kar je živinorejcem v njih lastno korist.

6. Globe.

Bikorejci so dolžni ne le imeti potrebne bike, ampak tudi pridno zapisovati skoke v predpisani zapisnik o spuščanju, zahtevati predpisano skočnino, ki jo določa pravilnik, paziti za dobro razkuževanje bikov in zavrniti vse bolne ali sumljive krave in vse pod 20 mesecev stare junice.

Prestopki teh predpisov se ovadijo sodniku in se kaznujejo z globami od 500 do 2000 lir, torej z desetkrat višjimi zneski, kakor so se plačevali do sedaj. Novost posebne važnosti se tiče oplojenja junic. Ta odredba je neobhodno

Dramatična društva v Ljubljani, Mariboru in Trstu so vodila naša gledališča in jih tudi financirala povečini iz dohodkov predstav. Po ujedinjenju je zasijala vsem našim gledališčem nova doba — doba napredovanja in urejanja gledaliških razmer. Vključ temu, da se ni vse urejeno, kakor bi moralo biti; je treba vendar priznati, da se je storilo v teh osmih letih mnogo storilo za napredek jugoslovanske gledališke umetnosti. Največ je seveda storila država z velikimi denarnimi podporami in s tem predvsem zagotovila obstanek gledališč. Kajti jugoslovanska mesta so skoraj (razum Beograda in Zagreba) vsa premajhna, da bi lahko njihova maloštevilna publika vzdrževala gledališča, ki naj bi v svoji umetnosti mimo okusa publike iskala nova pota in nove smeri.

Druga prednost državnih podpor je preskrbljenost umetnikov, ki niso več primorani se boriti za vsakdanji kruh ter na ta način lahko svobodneje razvijajo svoje zmožnosti. Samo po sebi je umevno, da so se tudi tukaj pojavile razne težave n. pr. nehala je močna konkurenca med umetniki, ki je pravzaprav tisti motor, ki goni umetnika vedno višja; ker je sedaj več ali manj preskrbljen, je postal nekoliko mlajnejši — podobno državnemu uradniku — popustila je v njem strast in se pojavila dolžnost, kar v umetnosti ne velja, in še druge take malenkosti so se pokazale, ki pa niso tako važne. Te državne podpore so pa od neizmerne važnosti za napredek umetnosti, ker se lahko z njihovo pomočjo delajo umetniški eksperimenti, ki omogočajo naši umetnosti, da stopi vstric z drugimi kulturnimi narodi.

In s ponosom lahko trdimo, da se skoraj vsa naša gledališča (posebno zagrebško, beograjsko, ljubljansko, splitsko in Osiješko) lahko merijo z gledališči velikih narodov.

Jugoslavija daje svojim gledališčem okoli 40.000.000 dinarjev letne podpore. Ta vsota je približno razdeljena tako-le: beograjskemu narodnemu gledališču circa 13 mil. zagrebškemu ravnotako, ljubljanskemu 5 mil., skopljskemu 2 mil., splitskemu, osiješkemu, sarajevskemu, novosadskemu po 1 milijon, mariborskemu ½ milijona, a ostalo je razdeljeno med privilegirana, potujoča ali mestna gledališča.

(Dalje prih.)

potrebna, da se okrepijo naše goveje pasme in da se njih živa teža in njih dohodek kolikor mogoče zvišata.

Ni človeško in tudi ne gospodarsko, siliti k ustvarjanju novih bitij živinčeta, ki niso še razvita. Prezgodnja oplojitev je enaka hudi bolezni; žival občuti njene posledice celo svoje življenje. Vsled te bolezni zastane žival v svojem razvoju in ošibi v svojih poglavitnih funkcijah.

Taka žival bo vedno šibka in bo dajala le malo dohodka. Ti pogreški morajo izginiti v pokrajini, kakoršna je naša.

7. Kako se bodo vršila pregledovanja

Pregledovanja za potrjevanje bikov so redna, izredna in posebna. Redna pregledovanja se vršijo enkrat na leto. Za pasme, ki se gojijo v hribih, kjer je navada, da se ženejo biki na planine, se bo moglo vršiti naknadno redno pregledovanje pred odgonom na planine.

Izredna pregledovanja so perijodična. Napovedati se morejo vsake štiri mesece po splošnem pregledovanju v krajih, v katerih je živina celo leto v hlevih. V goratih krajih pa, kjer ženejo kmetovalci svojo živino na planine, se vršijo taka izredna pregledovanja le enkrat na leto in sicer 2—3 mesece po rednem pregledovanju.

Posebna pregledovanja ali pregledovanja na domu se bodo dovoljevala le izjemoma: v hribih za kraje, ki so težko dostopni in v ravni za odrasle bike, ki so nemirni ali nevarni.

Redna pregledovanja so brezplačna; za izredna pregledovanja je predpisana pristojbina 30 lir, za posebna pa 50 lir za glavo.

V bistvu se nadomeščajo izredna pregledovanja z onimi, ki so se do sedaj vršila na domu bikorejcev in ki se od sledj praviloma odpravijo. Za to bodo morali oni, ki nameravajo prignati svoje bike pred pregledovalno komisijo po splošnem pregledovanju, čakati do prihodnjega perijodičnega pregledovanja. «Gospodarski Vestnik».

SEMENA, KMETIJSKE POTREBSČINE

Tržaška kmetijska družba v Trstu, ul. Torre bianca št. 19 je ravnokar prejela iz Nemčije novo zalogo svežega in zajamčenega semena, kakor solate glavnat (rice), Kraljice majnika, Ljubljanske ledenke, solatine; zgodnje majske repe (ravuče), petršilja, korenja, špinat, zgodnjega in kasnega zelja, kolerabe, pora, zelene (šelina), paradiznikov, paprike, zgodnjih in kasnih vrzot, graha, redkvice, krmske pese itd.

V zalogi imamo tudi druga poljska in vrtna semena detelje, lucerne, domače ali triletno detelje in razna travnata semena.

Kmetijsko orodje: šape okoličanske in istrske, železne grablje, gnojne vile, vrtno škarje in ročne žagice, cepilne nože itd.

Umetna gnojila: kalijevo sol, superfosfat, Tomaževo žlindro in amonijev sulfat.

Tomaževo žlindro

Kmetovalce, ki so se že pred meseci priporočili za nabavo Tomaževe žlindre, vabimo, da jo dvignejo, drugače jo bomo morali oddati drugim strankam.

Sadna drevesca

Danes nam ima dospeti nova pošiljatev sadnih drevesc, kakor hruške poletne maslenke in breskve zgodnje, debele, cepljene na madlo.

Preskrbite se pravočasno s sadnim drevjem.

TRŽ. KMET. DRUŽBA V TRSTU, ul. Torre bianca 19, Tel. 44-39.

Borzna poročila.

DEVIZE:

Trst, 17. febr. Amsterdam od 937.— do 997.—
Belgija od 112.35 do 113.—; Paris 89.50 do 90.70
London od 120.45 do 120.60; New York od 24.67 do 24.83;
Španija od 318.— do 352.—; Švica od 477.— do 480.—; Atene od 55.60 do 36.50; Berlin od 568.— do 592.—; Bukarešt od 10.25 do 11.—
Praga od 73.20 do 73.70; Ogrska od 0.0345 do 0.0350; Dunaj od —.347 do —.351; Zagreb od 43.60 do 43.80.

RENEZIJSKE OBVEZNICE 68.85.

VALUTE:

1. rat, 17. februarja. Avstrijske krome od 0.0345 do 0.0350; dinarji od 43.35 do 43.75; dolarji od 24.60 do 24.80; novci po 20 frankov od 94.— do 97.—
funt sterling od 120.25 do 121.50.

DAROVİ

Na svatbi g. Avgusta Ličen in g.čne Kristine Kočvar je zbrala vesela družba v Sv. Križu pri Vipavi L 25.

Na ženitovanju g. Marja Ban in g.čne Viktorije Kalc iz Proseka je zbralo svatovsko omizje L 20.30 za Sol. društvo in L 20.30 za domačo knjižnico.
Darovalcem srčna hvala!

Spominjajte se ob vseh prilikah z darovi Dijaške kuhinje v Gorici

KRONE po 2.10

plačuje

ALOJZIJ POVH, Piazza Garibaldi 2
prvo nadstropje

Pazite na naslov! Pazite na naslov!

Zobozdravnik

Med. U. dr. D. Sardoč
specijalist za ustne in zobne bolezni

perfekcioniran na dunajski kliniki

ordinira v TRSTU

Via M. R. Imbriani 16, I. (prej Via S. Giovanni)

od 9-12 in od 3-7

239

Predno prodaste

KOŽE

kun, lisic, vider, divjih koz in druge divjačine
kakor tudi domačih živali, vprašajte za ceno

FRANCA STRES

KOBARID

Zaloga usnja in vsakovrsta obnova, na drobno in debelo.

Blago prvovrstno. Cene zmerne.

48

Fredno kaj nakupite, obiščite

Veliko skladišče pohištva

(trrdke

ALESSANDRO LEVI MINZI

Via Rottori št. 1 — Via Makanton št. 7-13

Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva

v veliki izbori.

TISKARNA „EDINOST“ v TRSTU

Izvršuje vsa tiskarska dela v najmodernejšem stilu kakor tudi v večbarvnem tisku. Razpolaga z najmodernejšimi stroji, črkami, Lynotype, stereotypji ter rotacijskim strojem. Vsa naročila se izvršujejo točno in po zmeranih cenah.

Ulica S. Francesco d'Assisi 20

IZŠEL JE: Roman v treh delih

MOČ PRETEKLOSTI

Spisala V. J. Križanovska.
Iz ruščine prevedel IVAN VOUK.

Cena L 6.—, po pošti priporočeno L 7.40. V inozemstvo L 9.40 proti vnaprej poslanemu znesku. Roman je izdal iz založila Tiskarna Edinost. - Prodaje: Tiskarna Edinost v Trstu, Via S. Francesco 20/1. - Knjižarna J. Štoka, Via Milano 37 in Žen. dobr. združenje v Trstu, Nar. Knjižarna, Gorica, Carducci 7. - Kraigher Josip, Postojna.

Vezane v originalne platnice (cena L 10.—) se dobi v knjižarni STOKA.

Naročajte in širite „EDINOST“

Zaloga domačih vin.

Vipavsko, istrski refošk in kraški teran. Na debelo in za družine **Viale XX settem. bre 94** (prej Acquarotta) na drobno in za družine **Via Giuliani 32**. Telef. 2-41
Priporoča se lastnik
FR. ŠTRANCAR.

Zastavne listke, krone, srebro, zlato, briljante

kupuje in plačuje po najvišjih cenah

Albert Povh — urarna

Trst, Via Mazzini 46 233

Predno nakupite kuhinjske potrebščine, obiščite dobroznano trrdko

IVAN KERŽE

v Trstu, Piazza San Giovanni št. 1
ki ima vedno v zalogi kuhinjske potrebščine vseh vrst aluminija, emajla, porcelana, steklenine itd., pripravne tudi za priložnostna darila. 192
Priprajate se o nizkih cenah in točni posrežbi —

JAKOB PERHAUC

velika zaloga vina, žganja in likerjev

ustanovljena leta 1878

Trst, Via S. T. Kidias 6, telefon 2-86

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brinjevec, krajski slivovec.

Lasni izdelki: šumeča vina kot šampanjec, šumeči istrski refošk, Lacrima Cristi in druga.

Specialiteta: Jajšji konjak in Crema marsala ter raznovrstni likerji in sirupi, kakor tudi PRISTNI MALINOVEC itd. (671)

Oglasi v „Edinosti“

imajo

najboljši uspeh

Priporočljive trrdke

„Adria čevlji“

trgovina

GORICA — Corso Verdi 32

Posebnost: Velika zaloga raznih čevljev za sport

Narodna tiskarna združena s knjigoveznico

GORICA — Via C. Favetti 9.

Narodna knjigarna združena s papirnico

GORICA — Via G. Carducci 7.

BREŠČAK ANTON

Zaloga in tovarna pohištva

GORICA — Via G. Carducci 14.

Brata CEJ

slikarja

GORICA — Via Ascoli 5.

KRUŠIČ in SIN

krojaška mojstra

GORICA — Corso Emanuele III. 37.

ŠULIGOJ JAKOB

urar in zlatar

GORICA — Via Carducci 19.

KERŠEVANI JOSIP

Dvokolesa, šivalni stroji, puške

GORICA — Piazza Cavour 9.

ČUK ELIJA

šivalni stroji in dvokolesa

GORICA — Piazza Cavour št. 9.

JAKOB BRATUŽ

pekarna in sleščičarna

GORICA — ul. Mamelli 6. (Solska ul.)

MAVRIČ ANDREJ

manufakturna trgovina

GORICA — Via Carducci 3.

Martin Poznajetišek

odlikovana krojačnica z izbiro vzorcev

TRST — Via Giosue Carducci 36.

PUČELJ ANTON

brivec

GORICA — Piazza della Vittoria 12,

v hiši Fiegel.

MOLAR JOSIP

Gostilna

GORICA — Via Monache 11.

Najvišje cene plačujem za

K O Ž E

kun, zlati, lisic,

dihurjev, vider, jazbecov, mačk, varic, krčov, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesara Battisti št. 10

II. nadstr., vrata 16

Sprejemajo se pošiljatve po pošti

134

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poročstvom

uraduje v svoji lastni hiši

ulica Torrebianca 19, I. nadst.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

veče in stalne vloge po dogovoru.

Sprejema „Dinarje“ na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

Davek od vlog plača zavod sam.

Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Na razpolago varnostna celice (safe)

Uradne ure za stranke od 8¹/₂ do 13

In od 16 do 18